

Brexit Britanya: Jane Austen Bir Ayrılıkçı mıydı? *

Thomas McLean

Çeviri: Seyit Can Ektirici

Soylu İngiliz toplumunun cazibesini ve kusurlarını göstermek konusunda Jane Austen'in sadece birkaç rakibi var. Fakat Birleşik Krallık yavaşça Brexit'e doğru ilerlemeye başlarken elimde olmadan neden kendisinin büyük yapıtlarında yabancı insanlar olmadığını düşünmeden edemiyorum. Fransız İhtilali sonrasında ve Napolyon savaşları sırasında binlerce kıta Avrupalı, Birleşik Krallığa yerleşti. Bennet kardeşlerden birisi çekici bir Belçikalıya veya zengin bir Almanya aşık olamaz mıydı? *Persuasion* [İkna] kitabındaki gezgin Frederick Wentworth'un İspanya veya İtalya'dan yakın bir arkadaşı yok muydu?

Bu sorular önemsiz gibi gözükebilirler fakat Austen'den çok şeyler beklediğimiz bu zamanda önem kazanıyorlar. Geçmiş yıllarda okullar döneminin (kadınların eğitimi, köle tacirliği, savaşlar) ve günümüzün (iklim değişikliği) önemli olayları hakkında bilgi edinmek için düzenli olarak onun eserlerini kullandılar. Hatta bazıları onu radikal bir kişilik olarak görmek istiyor.

Ben bu ileri görüşlü -hatta huzur bozan- Austen kişiliğine ikna olmadım. Etrafında yaşanan çağ belirleyici olaylara karşı kuşku kabul etmez bir şekilde hassastı. Erkek kardeşlerinden ikisi Napolyon savaşları döneminde Kraliyet Donanmasında subaylardı; bir diğeri ise savaş sonrasındaki krizde mahvolmuş bir bankacıydı. Romanlarında bu büyük olayların kendisini gösterdiği anlar kesinlikle vardı. Nasıl olmayacaklardı ki?

Ama bu anlar Austen'in eserlerini döneminin sosyal sorunlarının iç yüzünü etraflıca anlatması açısından yeterli kılıyor mu? Aşk, arkadaşlık ve toprak sahibi soyluların sosyal beklentileri konularında Austen her zaman bilgili ve eğlendiriciydi. Fakat Austen'in dahil etmediği toplumunun geri kalan parçalarını düşünün.

Mesela, Austen'in romanlarında hiç Katolik var mı? Veya Yahudi? Mark Twain, Austen'in romanlarının onu "çok iyi Presbiteryenlerin" arasındaki bir "barmen" gibi hissettirdiğini yazmıştı -fakat Austen'in romanlarında hiç gerçek bir Presbiteryen var mı? Görebildiğim kadarıyla bütün ana karakterleri Anglikandı.

Hiç yabancı var mı -bir Fransız veya ziyarete gelmiş bir İspanyol? Hayır. *Northanger Abbey*

---

* **Orijinal Kaynak:** McLean, Thomas. (2019, December 6). "Brexit Britain: Was Jane Austen an original little Englander?" *The Conversation*, **Link:** <https://theconversation.com/brexit-britain-was-jane-austen-an-original-little-englander-128478>. Seyit Can Ektirici tarafından *sosyalbilimler.org*'da yayımlanmak üzere Türkçeye çevrilmiştir.

Erişim Linki: <https://sosyalbilimler.org/brexit-jane-austen> | **Yayın Tarihi:** 11/01/2020

[Northanger Manastırı] İngilizlerin çok beğendiği kıtasal Avrupa'da geçen gotik romanlarıyla dalga geçiyordu fakat romanda kıtadan gelen hiç kimse yoktu. *Emma*'nın, Priti Patel'in alkışlayabileceği, bir anında Frank Churchill Harriet Smith'i "gürültülü ve küstah" bir grup Romanyalı çocuktan kurtarıyordu.

Peki Birleşik Krallığın başka bölgelerindeki diğer temsilcileri? Austen romanlarında İskoçya genel olarak hoppa kadınların kocaya kaçtıkları bir yerdi. Galler'e gelirsek, *Emma*'da "Galler İneği" var. İrlanda *Pride and Prejudice* [Gurur ve Önyargı] da biraz daha iyi. Mary Bennet kardeşlerini piyanoda İrlanda şarkıları çalarak rahatsız ediyor ve *Emma* da her şeyiyle iyi bir İrlandalı, Bay Dixon, küçük bir rol oynuyor -fakat bir çok Austen romanındaki erkek karakter gibi ilk ismi söylenecek kadar önemli birisi değil.

Ev ve Dışarı

Austen haklı olarak İngiliz romanlarına daha fazla realizm getirmesiyle ve karakterlerini daha psikolojik bir derinlikle göstermesiyle tanınıyor. Fakat bu pozisyonu Austen'in Naiplik Dönemi İngiltere'si hakkında çağının yazarlarından daha fazla bilgi verdiği düşüncesi ile karıştırılmamalı -veya eğer yeterince yakından bakılırsa eserlerinin döneminin bütün karmaşasını anlattığı. Romanları İngilizlerin Avrupa'daki ve Birleşik Krallıktaki komşuları hakkında ne düşündükleri üzerine bize çok az şey anlatıyor.

Naiplik Dönemi İngiltere'si yazarından gerçekten de yabancılardan, ihtilalcilerden ve sürgün edilmiş insanlardan bahsetmesini gerçekten de beklemiyorsun değil mi dediğinizi duyar gibiyim. Aslında evet, gerçekten de bekliyorum. Austen'in çağdaşı pek çok unutulmuş yazar -Charlotte Smith, Frances Burney ve Maria Edgeworth- tam olarak da bunu yaptı. Başka bir ünlü çağdaşı, Mary Shelley, toplum tarafından aforoz edilmiş bir yabancı üzerine döneminin en iyi incelemesi olan *Frankenstein*'i yarattı. Eğer Austen'in Naiplik dönemini eksiksiz bir şekilde resmettiğini düşünürsek, bu yazarlar bize daha uluslararası ve politik bakış açılarıyla haksız olduğumuzu gösteriyor.

Bu onların Austen'den daha iyi yazarlar olduğunu söylemek değil. Austen'in çağdaşı yazarları okuduğumuzda Austen'in harika (bir çok yönden de daha iyi) bir yazar olduğunu anlıyoruz. Austen yarattığı en iyi yapıtlarında düzen ve organizasyonda -her karakterle, her karşılaşmayla, karakter kusurlarının çok iyi planlanmış bir sebeple orada olmasıyla- tamamıyla kontrole hâkim.

Benzer bir şekilde, Austen'in baş kahramanları her zaman kendileriyle tutarlı. Okurun onun karakterlerinden birisinin baştan öngörülemez bir şekilde davrandığını düşündüğü nadirdir. Anlatıcıları hikâyede gerçekleşenlere uygun bir mesafede durur: Okuyucuya güvende hissedecekleri kadar bilgi sağlarlar fakat nadiren kendileri üzerine dikkat çekerler veya gerçekleşen olaylara detaylı bir şekilde yorum yaparlar. Bütün bunlar dikkate alındığında Austen'in Naiplik Döneminde bir benzeri yoktur.

Kıta Üzerine

Ancak aşağıda bahsedeceğim unutulmuş bir eser Austen'in hiç denemediği hikâye anlatım biçimlerini örnekliyor. Austen'in döneminden günümüzde en açık şekilde anlaşılabilen ve Jane'in

yapmadığı her şeyi yapan bir eser seçmek zorunda kalsaydım bu eser Jane Porter'ın 1803'te yazdığı, *Thaddeus of Warsaw* olurdu. Porter'ın romanı ilk çıktığında fazlasıyla başarılı olmuştu ve 19. yüzyılın neredeyse tamamı boyunca basılmaya devam etti.

Thaddeus -Walter Scott'ın *Waverley*'sine ve William Makepeace Thackeray'in *Vanity Fair*'ına erken bir 19. yüzyıl selefi olarak -doğum yeri Rus işgalcilere düştüğünde İngiltere'ye kaçan Kont Thaddeus Sobieski'nin hikâyesini anlatıyor. Üç kuruş parası olmadan, kimliğini sakladığı Londra'nın zenginleri ve fakirleri arasında, nerede iş bulabilirse orada çalışarak ve kendisinden daha talihsiz insanlara yardım ederek, yaşamaya çalışıyor. Bir grup kadın ile arkadaş oluyor ve kadınlar kendi dürtülerine göre ona cezalar veriyorlar veya yardım ediyorlar.

Başkahramanı bir Polonyalı olan bir Jane Austen romanı düşünün. Bir grup İngiliz kadınının bir mülteciyi aralarına kabul ettiği bir Austen romanı düşünün. Bir karakterin iş bulmaya çalıştığı bir Austen romanı düşünün.

Günümüzde Thaddeus'tan en çok yankılanan pasajlar ise, her nasılsa, Thaddeus gibi Polonyalı sürgünlerin aralarında olmasından rahatsızlık duyan İngiliz karakterlerin yorumları. Bir karakter, "Talihsiz insanları dost edinmek görevimiz; fakat hayırseverlik evde başlar... ve biliyorsunuz ya, Polonya'nın üzerimizde iddia edebileceği bir hakkı yok." diye açıklarken bir diğeri ise, "Hangi adam çocuklarının ağzındaki lokmayı alıp kıyıya yeni inmiş kurt sürüsüne atacak kadar delirmiş olabilir?" diye soruyor. Bu karakterlerin Avrupa Birliği'nden ayrılmak lehine oy vereceğine hiç şüphe yok.

Bugün Polonya'da doğmuş ve Birleşik Krallık'ta yaşayan yaklaşık bir milyon insan var. Bu insanlar, Brexit'in sonucu ne olursa olsun, benimsedikleri vatanlarını çoktan değiştirmiş durumdadır. Agnieszka Dale ve Wioletta Greg gibi yazarlar Anglo-Polonya edebiyatı için yeni bir kimlik oluşturadursun, *Thaddeus of Warsaw* okurlara bu iki ülke arasındaki eskiye dayanan bağı hatırlatıyor.

Ayrıca bize inandırıcı bir ilişkinin, isterse Emma Woodhouse veya Thaddeus Sobieski hakkında olsun, okurlarını tatmin etmesi gerektiğini hatırlatıyor. *Thaddeus of Warsaw*'un sonunda zenginliğe ve aşka kavuşmanın mutlu bir sona imkân sağladığını söylemek çok fazla bir şey açıklamak olmaz. Bu Jane Austen'in bize uzun zaman önce öğrettiği bir ders.

***

Kayda Değer Akademik Metinler mottosuyla, 10 Ağustos 2015 tarihinde yayın hayatına başlayan *sosyalbilimler.org*, sosyal bilimler alanında çalışma yürüten her bireyin yararlanmasına veya katkı sunmasına açık akademik bir web sitesidir. Hakkında detaylı bilgi almak için sosyalbilimler.org/hakkinda sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Facebook, Twitter, Instagram ve YouTube'da [@sosbilorg](https://www.facebook.com/sosbilorg) kullanıcı adıyla *Sosyal Bilimler*'i takip edebilirsiniz.

sosyalbilimler.org/abonelik sayfasından e-bülten abonesi olarak, her pazar günü, o hafta içinde *sosyalbilimler.org*'da yayımlanan çalışmaların tamamını size gönderilecek bir e-posta ile alabilirsiniz.

Aynı zamanda yayımlanan çalışmaların size WhatsApp üzerinden gönderilmesini talep ederseniz bit.ly/SosyalBilimlerWhatsApp linki üzerinden "Sosyal Bilimler WhatsApp Grubu"na katılabilirsiniz.